

**Wytyczne do prowadzenia szkoleń w zakresie
przeciwdziałania przemocy w rodzinie (na lata 2012-2013)**

(na podstawie art.8, pkt 5 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie)

1. ZAŁOŻENIA

Przepisy ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493, z późn. zm.) określiły zarówno zakres zadań gminy, powiatu, województwa i urzędów centralnych w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, jak również wskazały przedstawiciele zawodów i instytucji, którzy są zobowiązani do podejmowania tych działań.

Realizacja zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie wymaga wiedzy z wielu dziedzin – m.in. prawa, psychologii, pracy socjalnej, pedagogiki, socjologii, medycyny. Większość ścieżek kształcenia zawodowego nie uwzględnia w ogóle, lub uwzględnia w bardzo ograniczonym zakresie niezbędną wiedzę i kompetencje. Dlatego też niezbędne jest, aby osoby, które na co dzień w swojej pracy stykają się z problemem przemocy w rodzinie oraz te, które zostaną członkami zespołów interdyscyplinarnych lub grup roboczych były przeszkolone w tym zakresie.

Niniejsze wytyczne określają minimalny standard szkoleń – tak w obszarze tematyki, jak i liczby godzin.

Zaleca się w miarę możliwości organizowanie i umożliwianie udziału w szkoleniach specjalistycznych w większym wymiarze czasowym i o bardziej szczegółowym programie związanym z konkretnymi zagadnieniami (np. praca z dorosłymi osobami doznającymi przemocy w rodzinie w tym kobietami, praca z krzywdzonymi dziećmi, pomoc ofiarom wykorzystywania seksualnego, praca z osobami stosującymi przemoc w rodzinie itd.).

Ze względu na fakt, iż większość ofiar przemocy w rodzinie stanowią kobiety, podczas gdy sprawcami przemocy są w większości mężczyźni, zaleca się, by przemoc ze względu na płeć była podczas szkoleń traktowana jako kwestia horyzontalna.

2. OSOBY UCZESTNICZĄCE W SZKOLENIU

Szkolenia organizowane przez Marszałków Województw skierowane są do przedstawicieli instytucji, którzy zajmują się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, w tym w szczególności do:

- jednostek organizacyjnych pomocy społecznej oraz specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
- organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości (Policji, żandarmerii wojskowej, straży miejskiej, prokuratorów, sędziów, kuratorów sądowych, służby więziennej itd.);
- ochrony zdrowia (lekarzy, pielęgniarek, ratowników medycznych itd.);

- oświaty (pracowników placówek systemu oświaty, w tym nauczycieli przedszkolnych, pedagogów szkolnych, psychologów itd.);
- gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych;
- instytucji, kościołów i związków wyznaniowych oraz organizacji pozarządowych działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy.

3. ZAWARTOŚĆ MERYTORYCZNA SZKOLENIA

Szkolenie powinno obejmować tematy związane z definiowaniem zjawiska przemocy w rodzinie, uwarunkowaniami kulturowymi i metodami interweniowania w przypadkach przemocy.

Zalecane bloki tematyczne:

1. Zjawisko przemocy w rodzinie oraz sytuacja psychologiczna ofiar, zachowania sprawców i możliwość pomocy:

- definicja przemocy w rodzinie, rodzaje przemocy w rodzinie, skala zjawiska, cykle przemocy w rodzinie, czynniki ryzyka w tym szczególnie: płeć, wiek, stan zdrowia itd.;
- osobiste postawy wobec przemocy w rodzinie – stereotypy, uprzedzenia, przekonania;
- mechanizmy psychologiczne zatrzymujące osobę doznającą przemocy w związku opartym na przemocy;
- konsekwencje doświadczania przemocy w rodzinie – portret psychologiczny ofiar przemocy (omówienie procesu wiktyimizacji);
- strategie postępowania osób stosujących przemoc w rodzinie zmierzające do usprawiedliwienia swego zachowania;
- możliwości pomocy dla osób doznających przemocy w rodzinie (wyróżnienie etapów pomagania – interwencja, pomoc psychologiczna, pomoc kryzysowa, terapia itd.);
- oddziaływania wobec osób stosujących przemoc (programy oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych, działania karne itd.).

2. Etapy pracy z ofiarami przemocy w rodzinie oraz z osobą stosującą przemoc w rodzinie:

- diagnoza sytuacji i stopnia zagrożenia;
- diagnoza potrzeb członków rodziny z problemem przemocy – w tym osób doznających przemocy, dzieci krzywdzonych, osób stosujących przemoc;
- metody interwencji;
- udzielanie wsparcia i pomoc psychologiczna.

3. Przemoc w rodzinie wobec kobiet:

- dane statystyczne dotyczące płci osób doznających przemocy i osób stosujących przemoc w rodzinie;

- społeczno – kulturowe uwarunkowania przemocy ze względu na płeć;
- przemoc seksualna wobec kobiet;
- diagnoza sytuacji i pomoc kobiecie doznającej przemocy w rodzinie.

4. Przemoc w rodzinie wobec dziecka:

- diagnoza sytuacji dziecka/dzieci w rodzinie z problemem przemocy;
- dziecko krzywdzone w rodzinie;
- dziecko jako świadek przemocy;
- pomoc psychologiczno-pedagogiczna, prawna dziecku krzywdzonemu;
- rola przedstawicieli służb i instytucji w rozpoznawaniu symptomów krzywdzenia dziecka i przeprowadzaniu interwencji.

5. Przemoc w rodzinie wobec osób starszych i niepełnosprawnych:

- skala zjawiska przemocy w rodzinie wobec osób starszych i niepełnosprawnych;
- diagnoza sytuacji osób krzywdzonych zależnych od innych;
- szczególne potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych w obszarze bezpieczeństwa oraz pomocy socjalnej, prawnej i psychologicznej.

6. Współpraca w zespołach interdyscyplinarnych i grupach roboczych:

- uprawnienia, kompetencje, zadania poszczególnych służb;
- powoływanie i praca gminnych zespołów interdyscyplinarnych;
- powoływanie i metodyka pracy grupy roboczej;
- czynniki wpływające na podniesienie skuteczności pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie;
- realizacja procedury „Niebieskie Karty”;
- koordynacja podejmowanych interdyscyplinarnie działań.

7. Prawne aspekty przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

- omówienie przepisów ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie ze szczególnym uwzględnieniem zmian zawartych w ustawie z dnia 10 czerwca 2010 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 125, poz. 842), aktów wykonawczych do ustawy oraz Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie;
- omówienie przepisów karnych, w szczególności rodzajów przestępstw, do których najczęściej dochodzi w rodzinie (należy zwrócić uwagę, że przestępstwo znęcania się w rodzinie jest ścigane z urzędu, a nie na wniosek pokrzywdzonych);
- podstawowe zagadnienia prawa rodzinnego i opiekuńczego oraz cywilnego użyteczne w sprawach dotyczących przemocy w rodzinie i wykonywania władzy rodzicielskiej;

- umiejętność przygotowania wybranych pism procesowych (m.in. zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa, wnioski o wgląd w sytuację dziecka itd.);
- odpowiedzialność służb za niepodejmowanie działań w sytuacji przemocy w rodzinie.

4. METODY SZKOLENIA

Szczególnie rekomendowane są metody interaktywne – warsztatowe, ćwiczeniowe, seminaryjne - w małych grupach.

5. CZAS TRWANIA SZKOLENIA

Czas trwania szkolenia powinien wynosić minimum 24 godziny. Maksymalny czas trwania szkolenia określa realizator szkolenia w zależności od potrzeb występujących na terenie danego województwa i możliwości organizacyjnych samorządu województwa.

6. ZALICZENIE SZKOLENIA

Organizator szkolenia jest zobowiązany do wydania uczestnikom szkolenia zaświadczenia o jego ukończeniu.

Warunkiem otrzymania zaświadczenia jest obecność na zajęciach.

Realizator szkolenia ma obowiązek przeprowadzić ankietę ewaluacyjną dla organizatora. Ankieta ewaluacyjna powinna uwzględniać ocenę uczestników szkolenia co do jakości oraz zakresu merytorycznego szkolenia, a także zdiagnozować dalsze potrzeby osób uczestniczących w szkoleniach. Szczegółowy zakres merytoryczny ankiety oraz sposób jej przeprowadzenia powinien zostać omówiony pomiędzy organizatorem a realizatorem szkolenia.

7. KWALIFIKACJE REALIZATORÓW

Osoby prowadzące szkolenia powinny posiadać następujące kwalifikacje:

- 1) ukończone studia wyższe na jednym z kierunków: prawo, pedagogika, pedagogika specjalna, praca socjalna, psychologia, politologia, politologia i nauki społeczne, socjologia, polityka społeczna, nauki o rodzinie;
- 2) ukończone studia wyższe na innych kierunkach uzupełnione studiami podyplomowymi w zakresie psychologii, organizacji pomocy społecznej*, pedagogiki, pedagogiki specjalnej lub resocjalizacji;

* w przypadku studiów podyplomowych z organizacji pomocy społecznej równorzędnie traktowane są szkolenia z zakresu specjalizacji z organizacji pomocy społecznej.

3) ukończone specjalistyczne szkolenia w wymiarze nie mniejszym niż 100 godzin dydaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie lub co najmniej 5-letnie doświadczenie pracy w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie;

4) bloki prawne powinny prowadzić osoby z wyższym wykształceniem prawniczym posiadające co najmniej 2-letnie doświadczenie w pracy w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.